

Metsänomistajat ja virallinen luonnonsuojelu

Riikka Paloniemi

Helsingin yliopisto, bio- ja ympäristötieteiden laitos

Ilmo Massa

Helsingin yliopisto, bio- ja ympäristötieteiden laitos ja yhteiskuntapolitiikan laitos

Päivi Tikka

Helsingin yliopisto, bio- ja ympäristötieteiden laitos

Kuluvalla vuosikymmenellä Etelä-Suomen metsät ovat saaneet osakseen erityistä huomiota luonnonsuojelussa. Maamme eteläisten metsien suojelua tähdennetään muun muassa Etelä-Suomen metsien monimuotoisuusohjelmassa, METSO:ssa. Näin siksi, että eteläisen alueen metsiä on jo useiden sukupolvien ajan käytetty laajasti ja tehokkaasti metsätaloudessa ja tämä käyttöhistoria näkyy metsäluonnon monimuotoisuudessa (Siitonen 2005). Myös nykyisin alueen metsät ovat suurelta osin metsätalouskäytössä. Lakisääteisen suojelun piirissä on toistaiseksi 1,2 prosenttia metsätalousmaasta. Koska yksityiset metsänomistajat omistavat alueen metsätalousmaasta 73 prosenttia (Metsätalustollinen vuosikirja 2005), korostuu Etelä-Suomen metsien suojelussakin yksityismaanomistajien näkökulma. Siihen pureudumme tässä kirjoituksessa.

Yksityismaihin kohdistuvat luonnonsuojelupyrkimykset ovat aiemmin herättäneet voimakasta vastustusta. Julkisuudessa vastustus on kohdistunut etenkin laajoihin suojeluohjelmiin, joita on pidetty uhkana maanomistajien toimeentulolle (Björn 2003: 11). Näkyvimmän kritiikin kohteeksi ovat joutuneet rantojensuojeluohjelma (Nieminen 1994) ja Euroopan luonnonsuojelualueverkoston Natura 2000 -ohjelman täytäntöönpano (Oksanen 2003). Naturen vastustus on ollut erityisen määrätietoista, ja jopa nälkälakkoa on käytetty protestiviestin vahvistamisessa (Hiedanpää 2002). Luonnonsuojeluohjelmia voidaan kuitenkin toteuttaa eri tavoin ja on tärkeää ymmärtää erilaisten luonnonsuojelukeinojen välisiä eroja. Tässä artikkelissa tarkastelemmekin sitä, miten hyvin metsänomistajat tuntevat erilaisia luonnonsuojelukeinoja ja millaisia keinoja he pitävät hyväksyttävänä.

Suojeluohjelmia vastustaessaan yksityiset maanomistajat ovat arvioineet ohjelmia omien maidensa tuntemuksen ja elämäntilanteensa näkökulmasta. Maanomistajat ovat vastustaneet sekä ohjelmiin valittujen kohteiden suojelua että niitä menettelytapoja, joilla suojelu on hoidettu (Vehkala–Vainio 2000, Björn 2003, Oksanen 2003, Hiedanpää 2004, Malmsten 2004). Erityisesti luonnonsuojelua toteuttaneet viranomaiset ovat saaneet kuulla kunniansa. Luonnonsuojeluviranomaisen on koettu toteuttavan hallinnossa lukkoon lyötyjä suojeluohjelmia kuuntelematta maanomistajien omia maankäyttötoiveita (Malmsten 2004, Paloniemi–Koskinen 2005).

Tämän artikkelin lähtökohtana on hypoteesi, oletus, että maanomistajat ovat haluttomia tekemään luonnonsuojeluviranomaisten kanssa yhteistyötä suojeluasioissa. Tarkastelemme metsänomistajien suhtautumista alueellisiin ympäristökeskuksiin, jotka ovat valtion virallisen luonnonsuojelupolitiikan keskeisiä toimijoita. Alueellisilla ympäristökeskuksilla on päävastuu luonnonsuojeluohjelmien toteuttamisesta ja ne hankkivat yhdessä Metsähallituksen kanssa maita valtiolle luonnonsuojelutarkoituksiin. Ympäristökeskusten päätöksellä voidaan lisäksi perustaa esimerkiksi yksityismaille pysyvä, maanomistajan omistuksessa säilyvä luonnonsuojelualue. (Suojelun toteutus 2006.)

Maanomistajat ovat vahvasti vastustaneet luonnonsuojelua. Samalla kuitenkin kansalaiset ovat julkisesti kannattaneet luonnon monimuotoisuuden turvaamista (esim. Harkki ym. 2003, Metsävetoomus 2005) ja ilmaisseet kyselytutkimuksissa halunsa lisätä suojeltua metsäalaa (Horne ym. 2004a). Eri puolilla Suomea on syntynyt ympäristöliikkeitä puolustamaan arvokkaina pidettyjen luontokohteiden suojelua (ks. Lehtinen–Rannikko 1994, Raitio–Rytteri 2005). Joidenkin luonnonsuojelullisesti arvokkaiden lajien, kuten Natura-ohjelmaan kuuluvan saimaannorpan, suojelun on jopa koettu vahvistavan paikallista identiteettiä (Tonder 2005). Metsänomistajistakin osa kannattaa vapaaehtoista suojelua (Metsänomistajat valmiit... 2002, Kumela 2005).

Yhteiskunnassa esiintyvät luonnonsuojelutoiveet ja maanomistajien esittämä suojeluvastustus ovat viime vuosina lisänneet painetta uudistaa luonnonsuojelupolitiikkaa ja -lainsäädäntöä (Sairinen 2000, Kiiskinen 2001, Tikka ym. 2003). Määräaikaisen luonnonsuojelun mahdollisuus kirjattiin vuoden 1996 luonnonsuojelulakiin (1096/1996), ja METSO-ohjelman yksityismaiden kokeiluhankkeissa¹ määräaikainen luonnonsuojelu otettiin laajemmin käyttöön (Etelä-Suomen, Oulun... 2002). Kokeiluhankkeet ovat perustuneet vapaaehtoiseen suojeluun. Neuvotteluvastuuta on samalla siirretty luonnonsuojeluviranomaisilta metsäammattilaisille (Hellsten 2006).

Tarkastelemme tässä artikkelissa metsänomistajien luonnonsuojeluhalun taustoja ja pohdimme, miksi metsänomistajat hyväksyvät luonnonsuojelun tietyt muodot ja hylkäävät toiset. Otamme tarkastelussamme huomioon metsänomistajien aiemmat kokemukset luonnonsuojeluun osallistumisesta, luonnonsuojelullisen osaamisen ja odotukset tulevaisuuden suojeluyhteistyöstä (vrt. Paloniemi–Koskinen 2005). Näin voimme arvioida myös sitä, kuinka metsänomistajat hyväksyvät meneillään olevan metsiensuojelun uudistamisen.

Tutkimuskysymyksemme ovat:

1. Millaisia yhteistyökokemuksia metsänomistajilla on luonnonsuojeluasioissa?
2. Mitä metsänomistajat tietävät virallisen luonnonsuojelun keinovalikoimasta?
3. Miten he haluavat hoitaa mahdollisen luonnonsuojeluyhteistyön luonnonsuojeluviranomaisen kanssa?
4. Miten metsänomistajat suhtautuvat suojelukeinoihin omilla maillaan?

Keräsimme tutkimusaineistomme 2000 metsänomistajalle lähetetyllä kyselylomakkeella. Tutkimusalueen rajausta vastaa Etelä-Suomen metsien monimuotoisuusohjelman eli METSO:n piiriin valittua aluetta. Se kattaa Etelä-Suomen, Oulun läänin länsiosan ja Lounais-Lapin metsät (Etelä-Suomen, Oulun... 2002). Tätä pohjoisempi Suomi jää tutkimuksemme ulkopuolelle. Otokseen poimittiin Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliiton ja metsänhoitoyhdistysten metsänomistajarekisteristä joka sadas alueella asuva metsänomistaja. Heille postitettiin maaliskuussa 2003 moninäkökulmainen, verraten laaja kyselylomake. Kahden muistutuskirjeen jälkeen lomakkeita palautui lähes puolet (n=965, vastausprosentti 48). Vastaajista naisia oli 24 ja miehiä 76 prosenttia, mikä vastaa suomalaisten metsänomistajien sukupuolijakaumaa (Karppinen ym. 2002).

Metsien käyttöä koskevien kyselytutkimusten, kuten kyselytutkimusten yleensäkin (Heiskanen 2001), vastaajakato on viime vuosina kasvanut, ja oman tutkimuksemme kanssa samaan aikaan tehdyssä toisessa metsänomistajatutkimuksessa palautusprosentti jäi 42:een (Horne ym. 2004b). Yksi kadon syistä on suomalaisten metsänomistajien korkea keski-ikä. Meidän aineistossamme se oli 59 vuotta, koko Suomessa pari vuotta vähemmän (Karppinen ym. 2002). Muutamia lomakkeen saaneita otettiin yhteyttä ja kertoivat, että heikentynyt näkö ja kunto estivät vastaamisen. Joskus lomakkeen vastaanottaja oli jo kuollut tai tila oli siirtynyt muuten uudelle omistajalle. Myös epäily lomakkeen yhteydestä Natura-ohjelmaan mainittiin syyksi kieltäytymiselle vastaamasta.

Kyselytutkimuksemme tavoitteena oli antaa metsänomistajille mahdollisuus puheenvuoroon ajankohtaisesta ja ristiriitaisesta metsänsuojelukysymyksestä. Lähestyimmekin luonnonsuojelua metsänomistajien näkökulmasta pyrkien tarkastelemaan niitä erilaisia merkityksiä, joita eri metsänomistajat luonnonsuojeluun liittävät. Näin pyrimme luotaamaan metsänomistajien niin sanottua ”hiljaista tietoa” (Polanyi 1974), jolla tarkoitamme sukupolvelta toiselle siirtyvää ja henkilökohtaisiin kokemuksiin kiinnittyvää ymmärrystä omista maista ja niiden suojelemisen arvoisista kohteista (ks. myös Saaristo 2000: 108–115). Tällainen lähestymistapa on tyypillisempää laadulliselle tutkimusotteelle (ks. Tuomi–Sarajärvi 2004), mutta esimerkiksi Suvi Ronkainen (1998, 1999) on käyttänyt kvantitatiivista menetelmää samaan tapaan.

Vaikka kyselylomake suokin tutkijalle mahdollisuuden lyhyeen, tiivistettyyn vuoropuheluun tutkimusjoukkonsa kanssa, on lomakekyselyn vuoropuhelu epätäydellinen. Se on kuin haastattelijan kysymysten ja tutkittavien mielipiteiden kaiku, kuten Ronkainen (1999: 110) kiteyttää. Vastaajat eivät nimittäin koe lomaketta kuten tutkija, vaan tulkitsevat kysymysten muodot ja sisällöt omalla tavallaan. Tulkintaan vaikuttavat muun muassa vastaajien kokemukset, asema ja historia. (Ronkainen 1998: 243.) Saadaksemme selvää tästä lomakekyselymme synnyttämästä kaiusta kiinnitimme erityistä huomiota lomakekyselyn muotoiluun.

Kyselylomakkeen vastausvaihtoehdot ja niiden sanavalinnat muotoutuivat maanomistajien kanssa käymämme monivaiheisen vuoropuhelun pohjalta. Teimme aluksi laadullisen haastattelututkimuksen yksityismaiden luonnonsuojelun ongelmista. Erityisesti lomakkeen muotoiluun vaikuttivat kesällä 2002 haastatellut maanomistajat, jotka olivat solmineet määräaikaisia luonnonsuojelusopimuksia vuoden 1996 luonnonsuojelulain pohjalta ennen METSO:n kokeiluhankkeita (Etelä-Suomen Oulun... 2002). Useiden haastateltujen kokemukset viranomaislähtöisistä suojeluhankkeista olivat olleet huonoja (Paloniemi 2006, Kumela–Paloniemi 2006). Lomaketta muovasi myös tapaustutkimus, jossa tarkastelimme erään eteläsuomalaisen maanomistajan aloitteesta vuonna 2002 suojellun lehdon suojeluprosessia (Paloniemi–Koskinen 2005). Muun muassa näiden laadullisten tutkimusten tuloksia olemme kiteyttäneet teoreettiseen malliimme ympäristövastuulliseen toimintaan osallistumisesta oppimisprosessina. Tämä osallistumisen oppimisprosessi tuottaa ympäristövaikutuksia, kokemuksia ja osaamista sekä mahdollisesti voimaantumista, valtautumista tai lannistumista (Paloniemi–Koskinen 2005). Näin syntynyttä esiyymmärrystämme testasimme monipuolisella tutkimuslomakkeella. Lomakkeen monipuolisuuden tarkoitus oli myös viestittää metsänomistajille, että olemme perillä heidän maailmastaan ja että heidän kokemansa muutokset kiinnostavat meitä. Samalla halusimme välttää sen, että liian yksinkertainen kyselylomake sammuttaisi vastaajien kiinnostuksen tutkimukseemme (vrt. Heiskanen 1998).

Luokittelevien, laatueroasteikollisten muuttujien tarkastelussa käytettiin ristiintaulukointia ja Khiin neliö (χ^2)-testiä. Näin tarkasteltiin luonnonsuojelutietoisuuden ja suojeluhalukkuuden välistä yhteyttä. Likert-asteikollisten monivalintakysymysten vastaukset tulkittiin välimatka-asteikollisiksi. Näiden kysymysten informaatiota tiivistettiin faktorianalyysillä. Tavoitteena oli esitellä metsänomistajien luonnonsuojeluasenteiden taustalla vaikuttavia piilomuuttajia havainnollisesti. Faktorianalyysissä sovellettiin suurimman uskottavuuden (*maximum likelihood*) menetelmää. Kun havaintoarvoja puuttui, koko havainto jätettiin käsittelyn ulkopuolelle (*listwise deletion*). Faktorien tulkinnassa käytettiin väittämiä, joiden lataus oli vähintään 0,4.

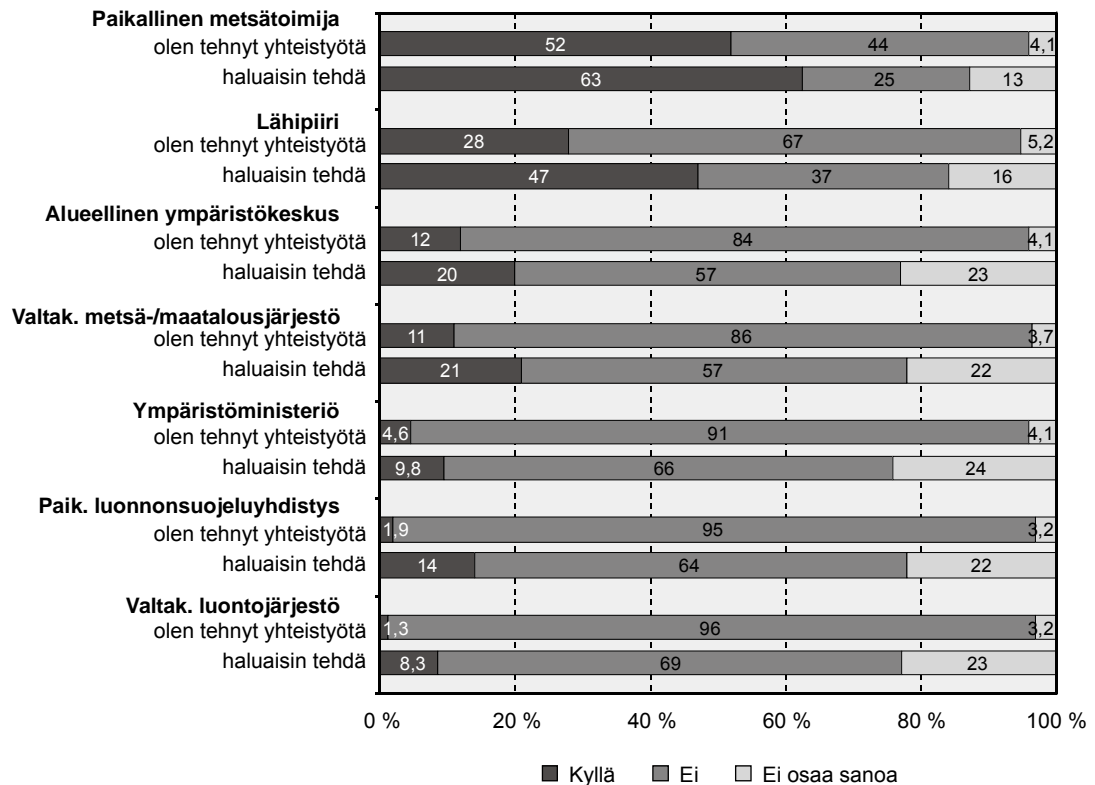
Tulokset

Luvun aluksi tarkastelemme metsänomistajien kokemuksia luonnonsuojeluyhteistyöstä sekä yhteistyötoiveita erityisesti luonnonsuojeluviranomaisen kanssa. Toiseksi luotaamme metsänomistajien tietoisuutta luonnonsuojelukeinoista ja kolmanneksi keskustelemme metsänomistajien kiinnostuksesta omien maidensa suojeluun. Luvun päätteeksi pohdimme mahdollisen suojeluhalukkuuden taustalla vaikuttavia tekijöitä.

Kokemukset yhteistyöstä

Metsänomistajien kokemuksia yhteistyöstä eri tahojen kanssa esittelemme kuvassa 1. Metsänomistajilla ei ollut erityisen paljon kokemuksia luonnonsuojeluyhteistyöstä alueellisen ympäristökeskuksen edustajien kanssa. Metsänomistajat eivätkä myöskään olleet erityisen halukkaita solmimaan virallisia suojelusopimuksia ympäristökeskuksen kanssa. Metsänomistajien pääasiallinen yhteistyökumppani luonnon monimuotoisuuden suojelussa oli

ollut metsäammattilainen. Vastaajista yli puolet oli hoitanut suojeleasioita paikallisen metsäammattilaisen kanssa. Sen sijaan valtion virallisen luonnonsuojelupolitiikan täytäntöönpanosta päävastuussa olevan alueellisen ympäristökeskuksen kanssa luonnonsuojeluyhteistyötä oli tehnyt vain 12 prosenttia vastaajista. Ympäristöministeriön tai luonnonsuojelujärjestöjen kanssa yhteistyötä oli tehty vieläkin vähemmän.

Kuva 1. Metsänomistajien luonnonsuojeluyhteistyö. Vastausjakaumat kysymyksiin 'Oletteko tehnyt seuraavien tahojen kanssa yhteistyötä luonnon monimuotoisuuden säilyttämiseksi?' ja 'Haluaisitteko tehdä yhteistyötä luonnon monimuotoisuuden säilyttämiseksi seuraavien tahojen kanssa?'.

Alueellisen ympäristökeskuksen kanssa yhteistyötä tehneet metsänomistajat olivat kuitenkin melkoisen tyytyväisiä viranhaltijoiden toimintaan. Noin puolet näistä metsänomistajista kuvaili vuorovaikutuksen sujuneen hyvin (n = 90). Joka kolmannessa yhteistyöhankkeessa oli kohdattu ongelmia, joista kuitenkin puolet oli onnistuttu ratkaisemaan.

Selvästi yli puolet metsänomistajista kertoi haluavansa tehdä luonnonsuojeluyhteistyötä paikallisen metsäammattilaisen kanssa ja hieman alle puolet toivoi voivansa suojella luonnon monimuotoisuutta yksityisesti lähipiirinsä kesken. Melko merkittävää osaa metsänomistajista kiinnosti kuitenkin yhteistyö myös muiden kuin paikallisten toimijoiden kanssa: viidennes metsänomistajista oli valmis yhteistoimintaan sekä valtakunnallisen metsä- tai maatalousjärjestön että alueellisen ympäristökeskuksen kanssa.

Vaikka metsänomistajat eivät olleet erityisen innostuneita yhteistyöstä luonnonsuojeluviranomaisen kanssa, oli useilla vastaajistamme kuitenkin mielipide siitä, millaista yhteistyötä he alueellisen ympäristökeskuksen kanssa haluaisivat tehdä, jos he neuvotteluihin päätyisivät. Tarkastelimme metsänomistajien raportoimien mielipiteiden taustalla vaikuttavia piilomuuttujia faktorianalyysillä, jonka tulokset esittelemme taulukossa 1. Analyysin tulkittavuutta kokeiltiin erilaisilla piilomuuttujien määrillä. Lopulta mielekäs tulkinta saatiin kolmella faktorilla, jotka selittivät yhdessä alkuperäisten muuttujien varianssista 54 prosenttia. Annoimme syntyneille piilomuuttujille nimet: *vuorovaikutus*, *virallinen kohtaaminen* ja *yksityisyyden säilyttäminen*. Seuraavassa esittelemme faktoreita lyhyesti ja pohdimme niitä syvemmin Tulosten tulkinta -luvussa.

Taulukko 1. Kolme metsänomistajien näkökulmaa yhteistyöhön luonnonsuojeluviranomaisen kanssa. Faktorianalyysi* yhdistelmänä kysymyksistä 'Miten seuraavat väittämät vastaavat näkemyksiänne neuvottelemisesta alueellisen ympäristökeskuksen edustajan kanssa?' ja 'Miten haluaisitte hoitaa mahdolliset neuvottelut luonnon monimuotoisuuden säilyttämisestä maillanne?'

	1	2	3	
	Vuoro- vaikutus	Virallinen kohtaaminen	Yksityisyyde n säilyttämine n	Komm u- nalitetti
Maanomistaja ja viranhaltija etsivät yhdessä tapoja hoitaa luonnonsuojelu tilalla.	0,845			0,753
Maanomistaja ottaa vastaan viranhaltijan aloitteen luonnonsuojelusta tilallani.	0,805	0,205		0,691
Viranhaltija kertoo maanomistajalle, kuinka suojelutavasta ja ehdoista neuvotellaan.	0,783	0,211		0,681
Maanomistaja kuuntelee, mitä viranhaltija ajattelee suojelumahdollisuuksista tilallaan.	0,772			0,636
Maanomistaja tekee aloitteen suojelusta tilalla.	0,706			0,535
Maanomistaja ja viranhaltija sopivat yhdessä neuvottelun pelisäännöt.	0,689		0,276	0,579
Maanomistaja kertoo ajatuksensa suojelun mahdollisuuksista tilallaan.	0,672		0,301	0,543
Asiat sovitaan virastossa tms. julkisessa tilassa.		0,714		0,555
Asiat sovitaan pääosin puhelimesta, kirjeitse tai sähköpostilla.		0,656		0,441

Asioista päätetään kyläyhteisössä niin, että viranomaisen ohjaa neuvottelija.		0,545		0,342
Asiat sovitaan lakimiehen välityksellä.		0,450		0,204
Asioista päätetään kyläyhteisössä ilman viranomaisia.		0,430	0,246	0,245
Asioista sovitaan kotona tai tilalla.	0,382		0,567	0,475
Asiat hoidetaan mahdollisimman nopeasti.	0,202	0,373	0,488	0,418
Viranomaisen kanssa neuvotellaan vain oman tilan asioista.	0,360	0,279	0,482	0,440
Maanomistaja kertoo neuvottelun pelisäännöt itse viranhaltijalle.	0,233		0,475	0,282
Luonnonsuojelu hoidetaan itsenäisesti osana normaalia elinkeinotoimintaani.			0,435	0,197
Maanomistaja ei halua neuvotella suojelusta viranomaisen kanssa.	-0,297			0,108
Ominaisarvo	6,106	2,102	1,591	
Selitysosuus	33 %	12 %	8,8 %	

*. Varimax-rotatointi ja Kaiser-normalisointi. KMO-arvo: 0,894 ja Bartlett'n testin testisuureen arvo (χ^2): 4857,538 ja merkitsevyytaso $p < 0,001$. Itseisarvoltaan alle 0,2:n suuruiset lataukset on jätetty merkitsemättä. N=648.

Ensinnäkin faktorilla *vuorovaikutus* latautuivat sellaiset muuttujat, jotka korostivat neuvottelun ja keskustelun tärkeyttä ympäristökeskuksen viranhaltijoiden kanssa. Tämä faktori selitti ylivoimaisesti eniten (33 %) muuttujien varianssista. Faktori ilmensi metsänomistajien valmiutta hankkiutua neuvottelupöytään luonnonsuojelukysymyksissä. Faktorille latautuvien väittämien mukaan molemmilla neuvotteluosapuolilla, siis myös suojeluviranomaisella, tulee olla mahdollisuus tehdä suojelualoitteita ja osallistua määrittelemään suojelutapaa sekä suojelusta neuvottelemisen perinnettä.

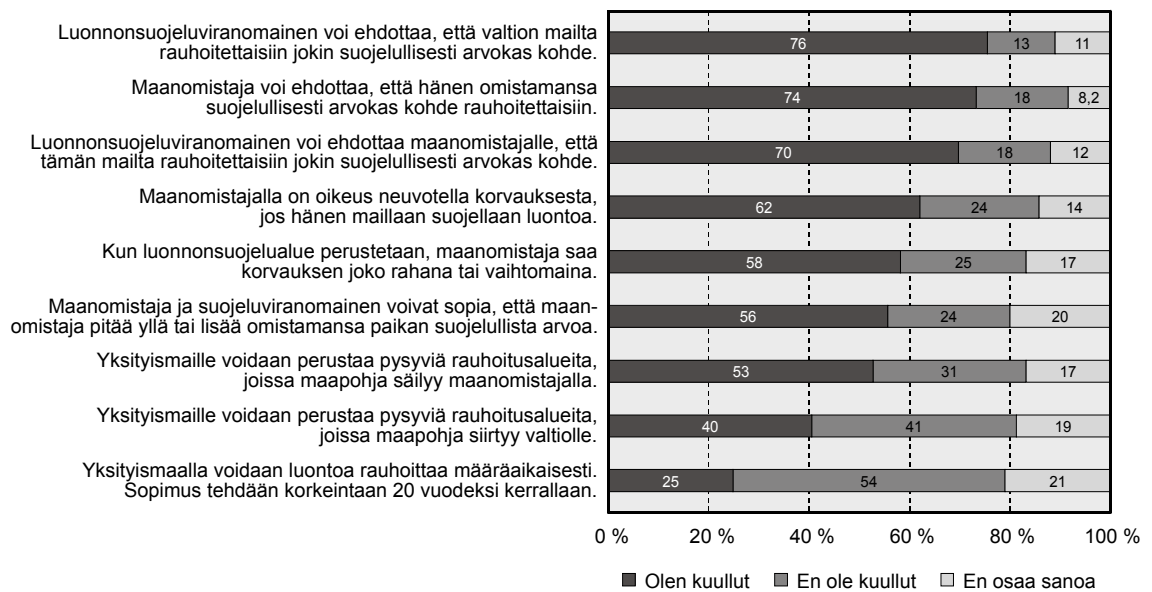
Toiseksi faktorilla *virallinen kohtaaminen* latautuivat sellaiset mielipiteet, joiden mukaan luonnonsuojeluviranhaltijoiden kanssa voidaan tehdä yhteistyötä, mutta heidän olisi pysyttävä virallisessa roolissaan ja noudatettava muodollisia sääntöjä. Virallisuutta ilmensivät esimerkiksi neuvottelujen hoitaminen julkisessa tilassa, suojelun yksityiskohdista sopiminen kirjallisesti ja lakimiehen ottaminen mukaan neuvotteluihin. Lisäksi viranomaiselle tarjottiin osallistajan roolia silloin kun paikallisista luonnonsuojeluasioista päätetään omassa kyläyhteisössä. Tämä faktori selitti 12 prosenttia muuttujien varianssista.

Kolmanneksi faktorilla *yksityisyyden säilyttäminen* latautuivat sellaiset muuttujat, jossa ei kielletty suojelua, mutta haluttiin toteuttaa sitä individualistisesti, omaa yksityisyyttä varjellen.

Niinpä mahdollisesta suojelusta haluttiinkin neuvotella omalla tilalla tai kotona. Tämä edellisen faktorin kääntöpuoli selitti 9 prosenttia muuttujien varianssista.

Kuinka tietoisia metsänomistajat ovat luonnonsuojelukeinoista?

Kuvassa 2 erittelemme luonnonsuojelulain (1096/1996) ja -asetuksen (160/1997) mahdollistamien suojelukeinojen tuntemusta metsänomistajien keskuudessa. Metsänomistajista 76 prosenttia kertoi kuullensa luonnonsuojeluviranomaisen mahdollisuudesta ehdottaa suojelualueen perustamista valtion maille. Lähes yhtä moni tiesi, että maanomistaja voi tehdä aloitteen omien maidensa suojelunarvoisen kohteen rauhoittamisesta. Melko tuttua oli myös maanomistajan oikeus suojelusta maksettavaan korvaukseen. Metsänomistajista 62 prosenttia tiesi, että korvauksesta voi neuvotella, ja lähes yhtä monelle oli tuttua korvauksen maksaminen joko rahana tai vaihtomaana.

Kuva 2. Erilaisten luonnonsuojelupoliittisten keinojen tuttuus. Metsänomistajien vastaukset kysymykseen 'Oletteko kuullut aiemmin seuraavista mahdollisuuksista ja tavoista toteuttaa ne?'

Hieman yli puolet metsänomistajista tunsi mahdollisuuden perustaa yksityismaille pysyvä rauhoitusalue, jossa maan omistajuus säilyy metsänomistajalla. Kaikkein vierain suojeluvaihtoehto oli mahdollisuus yksityismaiden määräaikaisiin rauhoituksiin: vain neljännes vastaajista kertoi tuntevansa menetelmän.

Millaista luonnonsuojelua metsänomistajat arvostavat?

Omille mailleen metsänomistajat toivoivat suojeluvaihtoehtoja, joissa luonnonsuojelua edistetään omatoimisesti. Vastaajia houkutteli eniten heidän omissa metsissään elävien eläinten tai kasvien hoito. Niiden suojelusta oli kiinnostunut 44 prosenttia metsänomistajista,

kun taas 30 prosenttia ei ollut kiinnostunut, eikä 25 prosenttia osannut sanoa mielipidettään. Seuraavaksi suosituin suojelukeino oli elinolosuhteiden palauttaminen tai luominen uusille eläin- ja kasvilajeille. Vastaajista 28 prosenttia suhtautui tähän keinoon positiivisesti ja 44 prosenttia kielteisesti. Epävarmoja mielipiteistään oli 28 prosenttia.

Suojelukohteiden poistaminen metsätalouskäytöstä houkutteli metsänomistajia huomattavasti toiminnallista suojelua vähemmän, ja mahdollisen rauhoittamisen yhteydessä metsänomistajat toivoivat maan omistusoikeuden säilyvän itsellään. Pysyvää rauhoitusta, jossa maapohja säilyy itsellä, kannatti 15 ja vastusti 66 prosenttia metsänomistajista. Korkeintaan 20 vuotta kestävien määräaikaishoidosten suosio oli lähes samanlainen. Menetelmää kannatti metsänomistajista 13 ja vastusti 63 prosenttia.

Eniten metsänomistajat vastustivat pitkäkestoisia tai lopullisia rauhoituksia. Vastaajista 78 prosenttia vastusti maapohjan myymistä valtiolle pysyvästi rauhoitettavaksi. Yli 20 vuoden määräaikaista suojeluaikojia vastusti lähes yhtä moni (70 %). Näitä suojelukeinoja kannatti vain 6 prosenttia metsänomistajista.

Metsänomistajien tietoisuus eri suojeluvaihtoehdoista oli yhteydessä siihen, millaisia suojelukeinoja he olivat valmiita valitsemaan omille maille. Ne vastaajat, jotka kertoivat kuulleensa metsänomistajan ja luonnonsuojeluviranomaisen mahdollisuudesta sopia luonnonarvojen ylläpidosta tai lisäämisestä olivat muita valmiimpia hoitamaan tilalla nykyisin eläviä kasveja tai eläimiä² sekä palauttamaan tai luomaan elinolosuhteita uusillekin lajeille³. Samoin tietoisuus pysyvien suojeluratkaisujen mahdollisuudesta liittyi haluun tehdä lopullisia suojelupäätöksiä. Ne jotka olivat kuulleet mahdollisuudesta perustaa pysyviä rauhoitusalueita, joissa maanomistus siirtyy valtiolle, olivat myös muita metsänomistajia kiinnostuneempia kyseisestä suojelukeinosta⁴. Lähes vastaava yhteys oli maan omistusoikeuden säilyttävien pysyvien rauhoitusten tekemisvalmiuden ja niistä tietämisen välillä⁵. Myös tietoisuus määräaikaisten suojelun mahdollisuudesta liittyi haluun solmia määräaikaista suojelusopimuksia. Korkeintaan 20 vuotta kestävä suojelun mahdollisuuksista tietoiset metsänomistajat olivat kiinnostuneempia määräaikaista suojelusta kuin muut⁶.

Milloin suojelu hyväksytään?

Luonnonsuojelu voi muuttaa maanomistajien omistus- ja toimintasuhdetta maihinsa. Kokemukset ja mielipiteet maasuhteen muutoksesta saattavat vaikuttaa siihen, kuinka metsänomistajat hyväksyvät luonnonsuojelun eri muodoissaan. Tarkastelimme metsänomistajien suojelutoiveiden taustalla vaikuttavia piilomuuttujia faktorianalyysillä. Tämän faktorianalyysin tulokset esittelemme taulukossa 2. Analyysin tulkittavuutta kokeiltiin erilaisilla piilomuuttujien määrillä ja mielekäs tulkinta saatiin neljällä faktorilla. Ne selittivät yhdessä alkuperäisten muuttujien varianssista 60 prosenttia. Nimesimme nämä suojeluun suhtautumiseen vaikuttavat seikat *maanomistuksen, elinkeinon, luonnon hoidon* ja

suojelukielteisyyden näkökulmiksi. Seuraavassa esittelemme kunkin faktorin erikseen ja syvennämme tulkintaa seuraavassa luvussa.

Taulukko 2. Metsänomistajien neljä eri lähestymistapaa luonnonsuojeluratkaisuiksi omille mailla. Faktorianalyysi* yhdistelmänä kysymyksistä 'Millaisia vaihtoehtoja te haluaisitte valita maillenne?' ja 'Arvioikaa väittämiä. Kuinka hyvin ne vastaavat näkemyksiänne luonnon monimuotoisuuden säilyttämisestä maillanne lähitulevaisuudessa?'.

	1	2	3	4	
	Maan- omist s	Elin- keino	Luonnon hoito	Suojelu- kielteis ys	Kommu- naliteetti
Yli 20-vuotinen määräaikainen rauhoitus	0,896				0,836
Korkeintaan 20-vuotinen määräaikainen rauhoitus	0,769		0,206		0,665
Pysyvä rauhoitus, maapohja säilyy itselläni	0,736				0,598
Pysyvä rauhoitus, maapohja siirtyy valtiolle	0,486		0,244		0,271
Suojelu osana elinkeinoa, esim. ympäristötukien avulla		0,834			0,734
Suojelu varmistuen, että maa säilyy omistuksessa tulevaisuudessa		0,450			0,255
Suojelu osana elinkeinoa ilman lisävelvoitteita		0,448			0,219
Suojelu osana elinkeinoa vuokratuilla mailla, esim. ympäristötuen avulla	0,203	0,443			0,243
Elinolosuhteiden palauttaminen tai luominen uusille eläin- ja kasvilajeille	0,295	0,224	0,786		0,756
Alueella nykyisin elävien eläinten tai kasvien hoito	0,223	0,200	0,669		0,548
Mailla ei voi tehdä mitään luonnonsuojelua hyödyttävää				0,760	0,619
Suojelua ei haluta osaksi elinkeinotoimintaa				0,573	0,413
Suojelua vaikka siihen liittyisi riski maiden lunastuksesta tulevaisuudessa.	0,269		0,244		0,139
Suojelua myymällä kohteet valtiolle sovitulla hinnalla					0,065
Ominaisarvo	3,989	1,937	1,272	1,143	
Selitysosuus	28 %	14 %	9,1 %	8,2 %	

* Varimax-rotatio ja Kaiser-normalisointi. KMO-arvo: 0,789; Bartlett'n testin testisuureen arvo (χ^2): 3029,793 ja merkitsevyytaso $p < 0,001$. Itseisarvoltaan alle 0,2 lataukset on jätetty merkitsemättä. (N=729)

Faktorilla *maanomistus* painottuivat käsitykset, joissa luonnonsuojelu haluttiin yhdistää maapohjan omistamiseen. Faktori selitti muuttujien varianssista 28 prosenttia. Maasta ja sen käyttötavoista oltiin valmiita neuvottelemaan, mutta itsellä haluttiin säilyttää valta päättää maankäytöstä. Tilapäiset suojeluratkaisut houkuttelivat. Myös pysyvä yksityisen suojelualueen perustaminen hyväksyttiin, koska silloin maapohjan omistus säilyy metsänomistajalla. Faktorille kuitenkin latautui hieman yllättäen myös pysyvä suojelu, jossa valtio ostaa suojeltavaksi tarkoitetun maan itselleen.

Elinkeino-faktorilla painottuivat käsitykset, joissa luonnonsuojelu haluttiin yhdistää tilan elinkeinon. Faktori selitti 14 prosenttia muuttujien varianssista. Luonnonsuojelu oltiin valmiita yhdistämään osaksi tilan taloutta vaikkapa ympäristötukien avulla. Samalla haluttiin kuitenkin varmistaa, että suojelukohteet säilyvät tilan omistuksessa myös tulevaisuudessa. *Luonnon hoito*-faktorilla korostui sekä luonnon arvojen edistäminen että maanomistajan aktiivinen rooli luonnon suojelussa. Tämä faktori selitti 9 prosenttia muuttujien varianssista. *Suojelukielteisyy*s-faktorilla painottuivat luonnonsuojeluun kielteisesti suhtautuvat mielipiteet. Faktori selitti muuttujien varianssista 8 prosenttia. Sille latautuivat vahvasti väittämät, joiden mukaan metsänomistajat eivät halunneet liittää luonnonsuojelua osaksi elinkeinotoimintaansa, eivätkä myöskään kokeneet voivansa edistää suojelua omilla tiloillaan.

4. Tulosten tulkinta

Miksi metsänomistajat hyväksyvät luonnonsuojelun tietyt muodot toisia mieluummin? Luvun alussa tarkastelemme metsänomistajien aiempia kokemuksia luonnonsuojeluyhteistyöstä. Seuraavaksi pohdimme luonnonsuojelukeinojen tuntemista ja lopuksi keskitymme metsänomistajien omakohtaisiin tulevaisuuden luonnonsuojelutoiveisiin.

Aiemmat yhteistyökokemukset luonnonsuojelussa

Tulostemme mukaan metsänomistajat kokivat tehneensä yhteistyötä luonnon monimuotoisuuden säilyttämiseksi ylivoimaisesti eniten metsäammattilaisten kanssa. Tämä vastaa ennakkokäsitystä, jonka mukaan metsänomistajia miellyttää luonnon monimuotoisuuden suojelun edistäminen nimenomaan osana metsätaloutta (Paloniemi–Koskinen 2005: 21, ks. myös Björn 2003, Paloniemi 2006). Suojelun yhdistäminen metsätalouteen on luontevaa metsäalan ammattilaisille ja tekee heistä luonnonsuojeluviranomaista houkuttelevamman yhteistyökumppanin suojeluasioissa.

Kuten johdannossa esittelimme, METSO-ohjelman kokeiluhankkeet ovat siirtäneet vastuuta virallisen luonnonsuojelun edistämisestä juuri metsäammattilaisille. Koska metsänomistajilla oli jo aiemmin kokemuksia yhteistyöstä metsäammattilaisten kanssa, on ohjelma ennemminkin

jatkanut ja ehkä laajentanut olemassa olevaa käytäntöä kuin luonut täysin uuden yhteistyökuvion. Hyödyntämällä metsäammattilaisten hyvää mainetta metsänomistajien keskuudessa (Hellsten 2006) ohjelma on onnistunut rakentamaan tälle yhteistyölle hyväksytyt aseman osana luonnonsuojelupolitiikan täytäntöönpanoja.

Toisaalta tuloksissa on silmiinpistävää se, että vain harvoilla metsänomistajilla oli kokemuksia luonnonsuojeluasioiden hoitamisesta yhteistyössä luonnonsuojeluviranomaisen kanssa. Vaikka luonnonsuojeluviranomaisia on aiemmin arvosteltu rankastikin, yllättäen puolet kyseistä yhteistyötä tehneistä vastaajistamme oli tyytyväisiä yhteistyöhön. Lisäksi mahdollisia yhteistyössä esiintyneitä ongelmia oli puolessa tapauksista onnistuttu ratkomaan.

On toki mahdollista, että kyselyyn jättivät vastaamatta nimenomaan ne, jotka olivat pettyneimpiä luonnonsuojeluviranomaisten toimintaan. Toisaalta ne luonnonsuojelutapaukset, joissa luonnonsuojeluviranomaisen vuorovaikutus yksityismaanomistajien kanssa on ollut onnistunutta, eivät ole saaneet näkyvää julkisuutta, vaikka luonnonsuojeluun osallistuminen on tuottanut metsänomistajille myös tyydyttäviä osallistumisen kokemuksia (ks. Paloniemi–Koskinen 2005).

Luonnonsuojelukeinojen tunteminen

Metsänomistajien parhaiten tuntema suojelukeino oli valtion mailla sijaitsevan, luonnonsuojelullisesti arvokkaan kohteen rauhoittaminen. Melkein yhtä moni kertoi tietävänsä, että yksityismaita voidaan rauhoittaa joko maanomistajan tai luonnonsuojeluviranomaisen aloitteesta. Yksityismaiden suojelun voi siis katsoa olevan metsänomistajille yhtä tuttua kuin valtionmaidan suojelun.

Suojelusta saatavan korvauksen maksaminen maanomistajalle ei ollut metsänomistajille itsestään selvää. Vain jonkin verran yli puolet vastaajista kertoi tietävänsä, että maanomistaja saa mahdollisesta suojelusta korvauksen rahana tai vaihtomaana. Tämä on yllättävä tulos. Kaikki metsänomistajat eivät vielä näytä tuntevan oikeuttaan suojelukorvauksiin tai eivät luota siihen. He saattavat myös pelätä suojelun aiheuttamia tulonmenetyksiä (vrt. Björn 2003).

Metsänomistajille vierain luonnonsuojelukeino oli mahdollisuus sopia suojelusta määräajaksi. Tulokset kuvastavat tutkimusajanjaksoa. Määräaikaiset suojeluratkaisut ovat olleet mahdollisia vuoden 1996 luonnonsuojelulain voimaantulosta alkaen, eli jo usean vuoden ajan ennen kyselyämme. Luonnonsuojeluohjelmia toteuttaneet viranomaiset eivät kuitenkaan olleet määräaikaisia suojelusopimuksia juuri markkinoineet ja solmineet, sillä he pitivät tätä menetelmää suojeluohjelmien kannalta useissa tapauksissa riittämättömänä (Paloniemi 2006: 188). Kuitenkin samaan aikaan kyselymme lähettämisen kanssa alkanut METSO-ohjelma ryhtyi levittämään tietoa tilapäisen suojelun mahdollisuudesta etenkin niillä alueilla, joilla uusia suojelukeinoja testattiin. Erityisesti luonnonarvokauppa keräsi huomattavasti julkisuutta ja tuotti lukuisia suojelupäätöksiä (ks. Gustafsson–Nummi 2004a & b, Kumela 2005).

METSO-ohjelma vahvisti metsäammattilaisten asemaa luonnonsuojelussa ja nosti esiin määräaikaisen luonnonsuojelun idean. Kokeiluhankkeissa metsäammattilaiset maksavat tilapäisestä suojelusta varman palkkion, ja tämä toki miellyttää metsänomistajia.

Tulevaisuuden luonnonsuojeluyhteistyö

Tutkimuksemme vahvistaa aiempaa havaintoa, jonka mukaan metsänomistajat tekevät suojeluasioissa mieluiten yhteistyötä paikallisen metsäammattilaisen kanssa (Kumela 2005). Toisaalta useat vastaajistamme halusivat hoitaa suojeluasiat omassa lähipiirissään. Sen sijaan vain viidennes vastaajista oli kiinnostunut yhteistyöstä alueellisen ympäristökeskuksen kanssa. Tämä ryhmä oli kuitenkin suurempi kuin niiden vastaajien joukko, jotka olivat tehneet aiemmin aluekeskusten kanssa luonnonsuojeluyhteistyötä.

Metsänomistajilla oli erilaisia näkemyksiä siitä, millaista mahdollisen yhteistyön luonnonsuojelua toteuttavan viranomaisen kanssa tulisi olla. Kutsuimme näitä alueellisten ympäristökeskusten kanssa toimimiseen liittyviä näkökulmia nimillä *vuorovaikutus*, *virallinen kohtaaminen* ja *yksityisyyden säilyttäminen*.

Vuorovaikutuksen näkökulmassa korostui neuvottelun ja keskustelun tärkeys luonnonsuojelusta sovittaessa. Molempien neuvotteluosapuolten mahdollisuus aloitteellisuuteen sekä keskustelun vastavuoroisuus nousivat merkittäviksi teemoiksi. Todennäköisesti tavoitteena oli myös löytää osapuolille yhteinen kieli, joka mahdollistaa tasavertaiset neuvottelun lähtökohdat ja tekee siten vuorovaikutuksen helpoksi. Yhteisesti ymmärretyn ja valta-asetelmia tasaavan kielen löytyminen on usein todettu keskeiseksi välineeksi myös erilaisten ympäristöpolitiikkaa ja luonnonsuojelua koskevien ristiriitojen ja konfliktien hallinnassa. Tällaisesta hyvästä vuorovaikutuksesta käytetään kirjallisuudessa erilaisia nimityksiä: esimerkiksi Jürgen Habermas (1981: 48–103) on kirjoittanut ”herruudettomasta diskurssista” ja Simo Palviainen (2004: 130–131) ”uudesta sopimuksellisuudesta”.

Virallisen kohtaamisen näkökulmassa painottuivat luonnonsuojeluviranomaisen virallinen rooli ja muodollisten sääntöjen mukainen toiminta. Tämä kuvastaa korkeaa luottamusta lain ja säädösten voimaan ja oikeudenmukaisuuteen. Halu pitäytyä sääntöihin kuvastaa kuitenkin myös epäluottamusta luonnonsuojeluviranomaisia kohtaan. Asioista halutaan sopia selkeästi, ettei sopimusneuvotteluista seuraa yllätyksiä. Joskus tämä tarkoittaa turvautumista lakimiehen apuun.

Yksityisyyden säilyttämisen näkökulmassa olennaista oli puolestaan henkilökohtaisuuden korostaminen. Luonnonsuojeluviranomaisen kanssa oltiin valmiita neuvottelemaan, mutta neuvottelut haluttiin hoitaa nopeasti omassa kodissa tai tilalla. Suuret valtakunnalliset tai alueelliset suojelusuunnitelmat eivät kiinnostaneet. Sen sijaan suojelu kumpuaa arkielämästä ja paikallisista olosuhteista. Sitä voidaan nimittää ”pieneksi suojeluksi”, osaksi arkielämän ympäristöpolitiikkaa (Massa–Ahonen 2006). Tässä yksityisyyden näkökulmassa korostuu

peritty, sukupolvelta toiselle siirtyvä ja arkeen kiinnittyvä sanaton tai hiljainen tieto omista maista ja niiden luonnonhoidosta.

Arkielämän näkökulma luonnonsuojeluun on kaukana valtakunnallisiin luonnonsuojeluohjelmiin kirjatusta luonnonsuojelupolitiikasta (Paloniemi 2006). Pienen ja suuren suojelun yhteensovittaminen on luonnonsuojeluviranomaisten näkökulmasta vaikeaa ja edellyttäisi laajempaa ja yksityiskohtaisempaa tietoa arkielämästä ja paikallisista olosuhteita (Nieminen 1994, Saaristo 2000). Arkielämän näkökulmasta viranomaisvetoinen luonnonsuojelu voi näyttää talouden ja politiikan säännöllä toimivan, uhkaavan systeemin tunkeutumiselta omaan elämismaailmaan.

Metsänomistajien harjoittama luonnonsuojelu ei perustunut pelkkään yksityisyyden puolustamiseen tai julkisen luonnonsuojelun kritiikkiin. Metsänomistajilla oli erilaisia tapoja suhtautua luonnonsuojelua koskeviin neuvotteluihin. Vuorovaikutuksen ja virallisen kohtaamisen näkökulmat lienevät yksityisyyden näkökulmaa helpommin sovitettavissa yhteen virallisen suojelupolitiikan kanssa.

Metsänomistajien ei siis voi sanoa tuominneen luonnonsuojeluviranomaisia lopullisesti. Tällä hetkellä he näyttävät silti luottavan suojeluasioissa enemmän metsäammattilaisiin. Luottamuskuilua ei kuitenkaan ole mahdotonta ylittää: luonnonsuojeluviranomaiset ovat monille metsänomistajille mahdollisia yhteistyökumppaneita, mutta yhteistyön onnistuminen edellyttää tasavertaisia sopimusneuvotteluja ja oikeudenmukaista hallintomenettelyä. Metsänomistajat toivoivat myös, että heidän maanomistajuuttaan pidetään arvossa ja heidän perittyä, hiljaista tietoaan omista maistaan kunnioitetaan. Muidenkin tutkimusten mukaan (esim. Oksanen 2002: 197–200, Saaristo 2000: 137) luonnonsuojelupolitiikan hyväksyttävyyttä voidaan lisätä parantamalla suojeluprosessien vuorovaikutuksen laatua.

Tulevaisuuden luonnonsuojeluratkaisut

Lomakekyselymme vastanneet metsänomistajat eivät olleet kovin innostuneista mistään esittelemistämme suojeluvaihtoehdoista. Vain kasvien tai eläinten hoitoa omilla mailla metsänomistajat kannattivat enemmän kuin vastustivat. Laajamittaisen ja pitkäkestoisen suojelun he kyseenalaistivat kaikkein jyrkimmin.

Metsänomistajien elinkeino ja sen harjoittaminen vaikuttavat erilaisten suojelukeinojen hyväksyttävyyteen. Maanomistajuuden kannalta olennaista on maaomistuksen jatkumisen turvaaminen, mikä tuloksissamme ilmeni yleisenä haluttomuutena luovuttaa maita valtiolle suojeltavaksi. Todennäköisesti laajamittaiset ja pitkäkestoiset suojelukeinot koettiin liian sitoviksi ja sen vuoksi tilan kehittämistä vaikeuttaviksi. Sen sijaan tässä ja nyt tehtävä luonnonhoito hyväksyttiin ja sitä arvostettiin. Tämä vahvistaa johdannossa kuvailtua käsitystä kaksijakoisesta suhtautumisesta luonnonsuojeluun (Björn 2003, Paloniemi 2006). Yhtäältä metsänomistajat vastustavat suojeluohjelmiin kiteytyvää suurimittakaavaista ja viranomaisvetoista luonnonsuojelupolitiikkaa (Oksanen 2003, Hiedanpää 2004, Malmsten 2004). Toisaalta

metsänomistajat arvostavat maillaan eläviä tuttuja kasveja ja eläimiä ja ovat valmiita hoitamaan niiden elinympäristöjä. Erityisen houkuttelevaksi tällainen luonnonsuojelu tulee, kun siitä METSO-ohjelman tapaan saadaan myös rahaa. Tällöin metsänomistajalla on mahdollisuus sopeuttaa suojele toimeentulonsa hankkimisen osaksi. Nämä samat asiat tulivat esiin myös faktorianalyysin tuloksissa. Metsänomistajien omalla tilalla mahdollisesti tehtävän luonnonsuojeluratkaisun hyväksyttävyyteen vaikuttivat *maanomistuksen, elinkeinon, luonnon hoidon ja suojelukielteisyyden* faktorit.

Maanomistuksen näkökulmassa luonnonsuojelu haluttiin yhdistää maapohjan omistamiseen. Tilapäiset suojeluratkaisut houkuttelivat, sillä määräjän umpeuduttua maanomistaja voi itse päättää tulevista maankäyttötavoista. Myös pysyvä yksityisen suojelualueen perustaminen hyväksyttiin, koska silloin maapohja säilyy metsänomistajalla. Suojeltavaksi tarkoitetun maan valtiolle myynnin hyväksyminen saattaa selittyä sillä, että tällöin epävarmuus suojelun jatkumisesta tai pakolliseksi muuttumisesta poistuu, ja maanomistaja voi kokea hallitsevansa suvereenisesti jäljelle jääneitä maitaan.

Elinkeino-näkökulmassa korostettiin luonnonsuojelun yhdistämistä tilan elinkeinon. Elinkeinoon ylläpidon kannalta määräaikainen luonnonsuojelu voi olla taloudellinen mahdollisuus, joka tukee tilan kehittämistä. Tällaisena vaihtoehtona on koettu erityisesti paljon myönteistä julkisuutta kerännyt luonnonarvokauppa (Kumela 2005), jossa maanomistaja saa suoran korvauksen tuottamastaan luonnonsuojeluhyödyistä. Toisaalta luonnonsuojelua on mahdollista yhdistää myös tilan muihin elinkeinoihin, kuten kotieläinten pitoon tai matkailuun (ks. Raitio–Rytteri 2005).

Luonnon hoito on puolestaan omatoimista luonnon arvojen edistämistä. Luonnon hoitamisen näkökulma sopii hyvin yhteen agraariseen perinteeseen kuuluvan tilanhoitajaetiikan kanssa (Silvasti 2001: 250–251). Ympäristökeskustelussa ja -tutkimuksessa maanviljelijää on syytetty luonnon tuhoajaksi muun muassa maatalouden hajakuormituksen vuoksi, mutta he itse eivät itse koe riistävänsä, vaan varjelevansa ja hoitavansa luontoa. Todennäköisesti samankaltainen ristiriita vaikuttaa myös metsänhoidon taustalla. Omat metsänhoitotyöt koetaan tärkeiksi ja hyödyllisiksi, eikä niitä pidetä uhkana metsäluonnolle.

Suojelukielteisyyden näkökulmalla viittaamme suoraan suojelun vastustukseen, joka on tullut näkyväksi viimeaikaisissa suojelukonflikteissa. Kaikki suojelun vastustus ei siis johdu ”vain” suojelukeinoihin tai -prosesseihin liittyvistä erimielisyyksistä, vaan selvästi suojelukielteisyydestä. Monet metsänomistajat haluavat olla osallistumatta luonnonsuojeluun (Paloniemi–Tikka *tulossa*).

Useat metsänomistajat halusivat liittää luonnonsuojelun osaksi metsätaloutta, ainakin tilapäisesti ja tuttuun lajiin osalta. Tämä havainto selittää osaltaan, miksi luonnonsuojeluyhteistyö sujuu metsäammattilaisten kanssa, mutta kangertelee alueellisen ympäristökeskuksen kanssa. Tärkein syy lienee se, että metsänhoito on perinteisesti tukenut ja tukee yhä metsänomistajien taloutta ja toimeentuloa (Donner–Amnell 1991, 1995).

Metsäammattilaiset ovat vuosikymmenien ajan auttaneet metsänomistajia hoitamaan metsiään tehokkaasti (esim. Eriksson 1993, Lehtinen–Rannikko 2004). Koska metsäammattilaisista on ollut hyötyä, on heidän sanaansa totuttu luottamaan. Sen sijaan virallisesta luonnonsuojelusta ei ole ollut samanlaista hyötyä. Metsiensuojelu on ollut pitkään ja pääosin suojelua metsätalouden haittavaikutuksilta.

Metsänhoito on perinteisesti pyrkinyt taloudellisiin päämääriin. Niihin luonnonsuojelua on ollut vaikea yhdistää. Esimerkiksi lahoppuut ja lahoppuilla elävät hyönteiset ovat luonnonsuojelun tärkeitä kohteita. Metsätalouden näkökulmasta ne kuitenkin tuhoavat rahan arvoista puuta ja niistä pitää päästä eroon. Luonnonsuojeluviranomaisen tehtävänä on näiden metsäluontoon kuuluvien elämän muotojen turvaaminen, kun taas metsänomistajan ”tehtävänä” on ollut tulla toimeen näillä alueilla. Tässä on perusristiriita, jota metsänomistajien ja metsäammattilaisten välillä ei ole.

5. Pohdinta

Metsänomistajat vastasivat kyselyssämme ajankohtaiseen ja politisoituneeseen metsien suojelukysymykseen. Samalla he saivat tilaisuuden määritellä luonnonsuojelun niin, että se ottaisi huomioon heidän arkielämänsä ja maankäyttötapansa.

Tulostemme mukaan metsänomistajat arvostavat nykyistä luonnonsuojelupolitiikan kehitystä. Metsänomistajien toiveita vastaavat erityisesti virallisen luonnonsuojelupolitiikan hallinnon siirtyminen myös metsäammattilaisten tehtäväksi, määräaikaisten rauhoitusten yleistyminen ja luontoarvojen hoidon ottaminen osaksi luonnonsuojelupolitiikkaa. Näiden näkökulmien sisältyminen ajankohtaiseen METSO-ohjelmaan on lisännyt ohjelman suosiota ja sen yhteiskunnallista hyväksyttävyyttä. Aiemmin vastahakoisesti luonnonsuojeluun suhtautuneet metsänomistajat on saatu osallistumaan ohjelman kokeiluhankkeisiin.

Metsänomistajien luonnonsuojeluinnostuksella on kuitenkin selkeät rajansa. Valtaenemmistö metsänomistajista ei hyväksy laaja-alaista suojelua, eikä halua ryhtyä tekemään luonnonsuojelualoitteita ainakaan luonnonsuojeluviranomaiselle. Vallitseva suojelumyönteinen yhteiskunnallinen ilmapiiri on heille pikemminkin uhka ja pakottava viitekehys.

Aikaisemmin metsänomistaja sai tuloa puiden kasvattamisesta ja hyvästä metsänhoidosta. Meneillään olevissa kokeiluhankkeissa myös luonnonsuojelusta saa tuloa. Uudet luonnonsuojelun keinot saattavat siis muuttaa niin luonnonsuojelun olemusta, metsänomistajien kulttuurista luontosuhdetta kuin traditionaalista tilanhoitajaetiikkaakin. Tulostemme mukaan metsänomistajat arvostavat muutosta. Muutoksella on kuitenkin myös vastustajansa. Uudessa, metsänomistajien hyväksymässä luonnonsuojelussa otetaan aiempaa uusliberaalimpia käytäntöjä osaksi ympäristöpolitiikkaa. Tämä merkitsee sitä, että luonnon tuotteistaminen ulottuu luonnonsuojeluun, jos luonnonsuojelulle kiinnitetään yhä yleisemmin hintalappu. Saattaa olla, että pitkällä tähtäimellä tämä jatkaa maanomistajien ja ehkä muidenkin tahojen

luontosuhteen esineellistymisen ja kaupallistumisen trendiä ja kääntyy lopulta luonnonsuojelun tappioksi (McCarthy–Prudham 2004).

Olemme muodostaneet raporttoimamme tulokset metsänomistajien vastausten pohjalta, eivätkä metsänomistajat ole niitä kommentoineet. Käytännössä siis tutkijoiden ja vastaajien välinen vuoropuhelu jäi tutkimuksessamme verraten lyhyeksi. Vuorovaikutteisuutta oli enemmän tutkimusprosessin alkupuolella, haastatteluissa ja lomakekyselyn rakentamisessa. Lomakekyselyn tulokset ovat kuitenkin osoittaneet haastatteluissa esiin tulleiden näkökulmien esiintyvän myös yleisemmin metsänomistajien keskuudessa.

Suomalaisen luonnonsuojelun tehokkuutta ja mielekkyyttä tutkitaan parhaillaan monipuolisesti sekä luonnonsuojelubiologisten että yhteiskunnallisten vaikutusten näkökulmista. Tutkimuksemme tulokset herkistävät kuuntelemaan maanomistajien suojelutoiveiden perusteluja, joissa taloudellisen pärjäämisen näkökulma on totuttua vahvemmin esillä. Samalla tuloksemme haastavat kehittämään yhteiskuntatieteellistä luonnonsuojelun ja arkielämän ympäristöpolitiikan tutkimusta.

Myös maanomistajien erilaisten näkökulmien sisällyttäminen luonnonsuojelun kehittymisen prosessiin ansaitsee lisätarkastelua. Onko luonnonsuojelu mahdollista sijoittaa osaksi maaseutuelinkeinoja, saavutetaanko kyläyhteisöissä innovatiivisia suojelukäytäntöjä, ja muotoutuuko luontoarvojen aktiivisesta, luonnonsuojelullisesta hoidosta vaihtoehto luonnon museoimiselle? Onnistuvatko luonnonsuojelua toteuttavat viranhaltijat kohtaamaan erilaisia maanomistajayksilöitä ja heidän yksilöllisiä näkemyksiään ja tarpeitaan?

VIITTEET

¹ METSO-ohjelman yksityismaiden kokeiluhankkeet ovat olleet suojelupäätöksen määräaikaaisuutta korostava luonnonarvokauppa, luontoarvojen kilpailuttamiseen keskittyvä tarjouskilpailu ja paikallistoimijoita yhteistyöhön kannustava yhteistoimintaverkosto.

² $\chi^2 = 46,185$, $p < 0,001$

³ $\chi^2 = 40,442$, $p < 0,001$

⁴ $\chi^2 = 26,269$, $p = 0,001$

⁵ $\chi^2 = 23,867$, $p = 0,002$

⁶ $\chi^2 = 23,867$, $p = 0,002$

KIITOKSET

Kiitämme Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliittoa ja metsänhoitoyhdistyksiä metsänomistajarekisterin käyttöoikeudesta ja metsänomistajien yhteystietojen toimittamisesta. Hyödyllisistä kommentista ja avusta kiitämme refereeitämme, Arho Toikkaa, Vilja Varhoa, Matti Lindholmia, Riikka Lämsää, Risto Haverista, Sanna Koskista, Arto Lindholmia sekä Paula

Schönachia. Tätä tutkimusta ovat rahoittaneet Kestävä kehitys ja tietoyhteiskunta -ohjelma (KESTY), Monimuotoisuuden tutkimusohjelma (MOSSE) sekä Marjatta ja Eino Kollin säätiö.

LÄHTEET

Björn, Ismo 2003: Ympäristöpolitiikka metsässä? Joensuun yliopisto. Karjalan tutkimuslaitoksen julkaisuja 141.

Donner-Amnell, Jakob 1991: Metsäteollisuus yhteiskunnallisena kysymyksenä Suomessa. Teoksessa Massa, Ilmo–Sairinen, Rauno (toim.). Ympäristökysymys. Ympäristöuhkien haaste yhteiskunnalle. Gaudamus, Helsinki, 265–306.

Donner-Amnell, Jakob 1995: Puulla parempiin päiviin ja kestävään yhteiskuntaan? Metsäsektori suomalaisessa talous- ja ympäristökeskustelussa laman vuosina. Teoksessa Massa, Ilmo–Rahkonen, Ossi (toim.). Riskiyhteiskunnan talous. Suomen talouden ekologinen modernisaatio. Gaudamus, Helsinki, 189–240.

Etelä-Suomen, Oulun läänin länsiosan ja Lapin läänin lounaisosan metsien monimuotoisuuden turvaamisen toimintaohjelma 2002: Etelä-Suomen metsien suojelutoimikunta. Suomen ympäristö 583.

Eriksson, Marja 1993: Metsätalouden asiantuntijavalta Mera-kaudella. Teoksessa Palo, Matti–Hellström, Eeva (toim.). Metsäpolitiikka valinkauhassa. Metsäntutkimuslaitoksen tiedonantoja 471.

Gustafsson, Leena–Nummi, Tapio 2004a: Luonnonarvokauppa vuonna 2003. Luonnonarvokaupan kokeilun vuosiraportti. [Verkkodokumentti]. Lounais-Suomen metsäkeskus, Pori. Saatavissa: <http://www.kase.fi/metsakeskukset/lounais/palvelut/luonnonarvokauppa>. [Viitattu 24.10.2006].

Gustafsson, Leena–Nummi, Tapio 2004b: Luonnonarvokauppa vuonna 2004. Luonnonarvokaupan kokeilun vuosiraportti. [Verkkodokumentti]. Lounais-Suomen metsäkeskus, Pori. Saatavissa: <http://www.kase.fi/metsakeskukset/lounais/palvelut/luonnonarvokauppa>. [Viitattu 24.10.2006].

Habermas, Jürgen 1981: Theorie des kommunikativen Handlens. Band I. Handlungsrationalität und gesellschaftliche Rationalisierung. Suhrkamp, Frankfurt.

Harkki, Sini–Savola, Keijo–Walsh, Marcus (toim.) 2003: Palaako elävä metsä? – Metsiensuojelun tavoitteita 2000-luvun Suomessa. BirdLife Suomen julkaisuja 5.

Heiskanen, Markku 1998: Surveypäiväkirja. Teoksessa Paananen, Seppo–Juntto, Anneli–Sauli, Hannele (toim.). Faktajuttu. Tilastollisen sosiaalitutkimuksen käytännöt. Vastapaino, Tampere, 185–205.

Heiskanen, Markku 2001: Pohjoismaat koulunpenkillä. Kato haastattelututkimuksissa. Hyvinvointikatsaus 3, 58–61.

Hellsten, Hanna Kaisa 2006: Viranomaiset luonnonarvokaupan ja tarjouskilpailun osallistajina. Pro gradu -työ. Bio- ja ympäristötieteiden laitos, Helsingin yliopisto, Helsinki

Hiedanpää, Juha 2002: European-wide conservation versus local well-being: the reseption of the Natura 2000 Reserve Network in Karvia, SW-Finland. Landscape and Urban Planning 61, 113–123.

Hiedanpää, Juha 2004: Making Environmental Policies Reasonable. A Study on the Consequences of the Social Diversity for Regional Forest Policy in SW Finland. Väitöskirja. Acta Universitatis Tamperensis 1030, Tampere University Press.

Horne, Paula–Karppinen, Heimo–Ylinen, Eeva 2004a: Kansalaisten mielipiteet metsien monimuotoisuuden turvaamisesta. Teoksessa Horne, Paula–Koskela, Terhi–Ovaskainen, Ville (toim.). Metsänomistajien ja kansalaisten näkemykset metsäluonnon monimuotoisuuden turvaamiseksi. Metsäntutkimuslaitoksen tiedonantoja 933, 25–46.

Horne, Paula–Koskela, Terhi–Ovaskainen, Ville–Karppinen, Heimo–Naskali, Arto 2004b: Metsänomistajien suhtautuminen yksityismetsien monimuotoisuuden turvaamiseen ja toteutuskeinoihin. Teoksessa Horne, Paula–Koskela, Terhi–Ovaskainen, Ville (toim.). Metsänomistajien ja kansalaisten näkemykset metsäluonnon monimuotoisuuden turvaamiseksi. Metsäntutkimuslaitoksen tiedonantoja 933, 47–73.

Kansallinen metsäohjelma 2010. 1999: Maa- ja metsätalousministeriön julkaisuja 2/1999.

Karppinen, Heimo–Hänninen, Harri–Ripatti, Pekka 2002: Suomalainen metsänomistaja 2000. Metsäntutkimuslaitoksen tiedonantoja 852.

Kiiskinen, Anna-Liisa 2001: Ympäristöhallinto vastuullisen elämäntavan edistäjänä. Väitöskirja. Jyväskylä studies in education, psychology and social research, 187, Jyväskylän yliopisto.

Kumela, Hanna-Mari 2005: Metsänomistajien näkemyksiä Satakunnan luonnonarvokaupasta. Pro gradu -työ. Bio- ja ympäristötieteiden laitos, Helsingin yliopisto, Helsinki.

Kumela, Hanna-Mari–Paloniemi, Riikka 2006: Luonnonarvokauppa – vastaus luonnonsuojelun kohtaamattomuuden ongelmiin? Alue ja ympäristö, *painossa*.

Lehtinen, Ari–Rannikko, Pentti (toim.) 1994: Pasilasta Vuotokselle. Ympäristökamppailujen uusi aalto. Gaudeamus, Helsinki.

Lehtinen, Ari–Rannikko, Pentti (toim.) 2004: Leipäpuusta arvopaperia. Vastuun ja oikeudenmukaisuuden haasteet metsäpolitiikassa. Kustannusosakeyhtiö Metsälehti, Helsinki.

Luonnonsuojeluasetus 160/1997.

Luonnonsuojelulaki 1096/1996.

Malmsten, Annukka 2004: Natura 2000-verkosto maanomistajien silmin Lounais-Suomessa. Terra 116: 2, 67–76.

Massa, Ilmo–Ahonen, Sanna (toim.) 2006: Arkielämän ympäristöpolitiikka. Gaudeamus, Helsinki.

McCarthy, James–Prudham, Scott 2004: Neoliberal Nature and the Nature of Neoliberalism. Geoforum 35, 275–283.

Metsävetoimus 2005: [Verkkodokumentti]. Luonto-Liitto–Suomen luonnonsuojeluliitto–Greenpeace–Maan ystäviät–BirdLife Suomi–Natur och Miljö. Saatavissa: <http://www.metsavetoimus.fi/>. [Viitattu 24.10.2006].

Metsänomistajat valmiit vastaamaan metsien suojelun uusiin haasteisiin 2002. [www-sivusto]. Maa- ja metsätaloustuottajien keskusliiton tiedote. 12.12.2002 Saatavissa: http://www.mtk.fi/mtk/ajankohtaiset/arkisto/tiedotteet2002/fi_FI/5000013/ [Viitattu 24.10.2006].

Metsätilastollinen vuosikirja 2005: Metsäntutkimuslaitos, Vantaa.

Nieminen, Matti 1994: Rantojensuojeluohjelma – Kilpailevia tulkintoja ja vertautumatonta rationalisuutta. Pro gradu -työ. Jyväskylän yliopiston sosiologian laitoksen julkaisuja 59.

Oksanen, Annukka 2003: Paikallisuuden ja kansainvälisyyden kohtaaminen luonnonsuojelussa. Tapaustutkimuksena Natura 2000 -ympäristökonflikti Lounais-Suomessa. Turun yliopiston julkaisuja Sarja C, 192.

Paloniemi, Riikka 2006: Maanomistajat luontoa suojelemassa. Teoksessa Massa–Ahonen, Ahonen (toim.). Arkielämän ympäristöpolitiikka. Gaudeamus, Helsinki, 184–201.

Paloniemi, Riikka–Koskinen, Sanna 2005: Ympäristövastuullinen osallistuminen oppimisprosessina. Terra 117(1), 17–32.

Paloniemi, Riikka–Tikka, Päivi *tulossa*: The perceptions of Finnish forest owners on nature conservation. Julkaisematon käsikirjoitus.

- Palviainen, Simo 2004: Uusi sopimuksellisuus ympäristöpolitiikan välineenä. Toimintatutkimus ympäristöhallinnon ja maaseudun kohtaamisesta. Väitöskirja. Joensuun yliopiston yhteiskuntatieteellisiä julkaisuja, 70.
- Polanyi, Michael 1974: Personal knowledge. Towards a post-critical philosophy. University of Chicago Press, Chicago.
- Raitio, Kaisa–Rytteri, Teijo 2005: Metsähallituksen ja valtio-omistajan vastuu Ylä-Lapin porotalouden ja metsätalouden välisessä kiistassa. Metsätieteen aikakauskirja 2/2005, 117–137.
- Ronkainen, Suvi 1998: Kaikuva empiirisuus – surveyn epistemologiset mahdollisuudet. Teoksessa Paananen, Seppo–Juntto, Anneli–Sauli, Hannele (toim.). Faktajuttu. Tilastollisen sosiaalitutkimuksen käytännöt. Vastapaino, Tampere, 233–255.
- Ronkainen, Suvi 1999: Ajan ja paikan merkitsemät. Subjektiviteetti, tieto ja toimijuus. Väitöskirja. Gaudeamus, Helsinki.
- Saaristo, Kimmo 2000: Avoin asiantuntijuus. Väitöskirja. Nykykulttuurin tutkimuskeskuksen julkaisuja 66, Jyväskylän yliopisto.
- Sairinen, Rauno 2000: Regulatory reform of Finnish environmental policy. Väitöskirja. Centre for Urban and Regional Studies Publications, Helsinki University of Technology, Espoo.
- Siitonen, Juha 2005: Lajiston kehitys Suomessa – pysähtyykö uhanalaistuminen? Teoksessa: Otsamo, Antti (toim.) MOSSE puolimatassa – monimuotoisuuden tutkimusohjelman (2003–2006) välitulokset. MMM:n julkaisuja 14/2004, 97–108.
- Silvasti, Tiina 2001: Talonpojan elämä. Tutkimus elämäntapaa jäsentävistä kulttuurisista malleista. Väitöskirja. Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran Toimituksia 821.
- Suojelun toteutus 2006. [Verkkodokumentti]. Ympäristöministeriö. Saatavissa: <http://www.ymparisto.fi/default.asp?node=744&lan=fi> [Viitattu: 24.10.2006].
- Tikka, Päivi–Kauppi, Pekka–Palmroth, Sari–Paloniemi, Riikka 2003: Luonnonsuojelu yksityismailla. Tutkimus- ja kehittämisraportti. Environmentalica fennica 20. Helsingin yliopisto, Limnologian ja ympäristönsuojelun laitos.
- Tonder, Mika 2005: Anatomy of an Environmental Conflict – A Case Study of the Conservation of the Saimaa Ringed Seal. Joensuun yliopiston yhteiskuntatieteellisiä julkaisuja 75.
- Tuomi, Jouni–Sarajärvi, Anneli 2004: Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Tammi, Helsinki.

Vehkala, Minna-Maaria–Vainio, Arttu 2000: Luonnonsuojelun yhteiskunnallinen ulottuvuus. Luonnonsuojeluohjelmien sosio-ekonomiset vaikutukset Väli-Suomessa 1990-luvulla. Vaasan yliopiston tutkimuslaitos, Julkaisuja 83.

Taulukko 1. Kolme metsänomistajien näkökulmaa yhteistyöhön luonnonsuojeluviranomaisen kanssa. Faktorianalyysi* yhdistelmänä kysymyksistä 'Miten seuraavat väittämät vastaavat näkemyksiänne neuvottelemisesta alueellisen ympäristökeskuksen edustajan kanssa?' ja 'Miten haluaisitte hoitaa mahdolliset neuvottelut luonnon monimuotoisuuden säilyttämisestä maillanne?'.

	1	2	3	
	Vuoro- vaikutus	Virallinen kohtaaminen	Yksityisyyde n säilyttämine n	Komm u- nalitetti
Maanomistaja ja viranhaltija etsivät yhdessä tapoja hoitaa luonnonsuojelu tilalla.	0,845			0,753
Maanomistaja ottaa vastaan viranhaltijan aloitteen luonnonsuojelusta tilallani.	0,805	0,205		0,691
Viranhaltija kertoo maanomistajalle, kuinka suojelutavasta ja ehdoista neuvotellaan.	0,783	0,211		0,681
Maanomistaja kuuntelee, mitä viranhaltija ajattelee suojelumahdollisuuksista tilallaan.	0,772			0,636
Maanomistaja tekee aloitteen suojelusta tilalla.	0,706			0,535
Maanomistaja ja viranhaltija sopivat yhdessä neuvottelun pelisäännöt.	0,689		0,276	0,579
Maanomistaja kertoo ajatuksensa suojelun mahdollisuuksista tilallaan.	0,672		0,301	0,543
Asiat sovitaan virastossa tms. julkisessa tilassa.		0,714		0,555
Asiat sovitaan pääosin puhelimesta, kirjeitse tai sähköpostilla.		0,656		0,441
Asioista päätetään kyläyhteisössä niin, että viranomaisen ohjaa neuvotteluja.		0,545		0,342
Asiat sovitaan lakimiehen välityksellä.		0,450		0,204
Asioista päätetään kyläyhteisössä ilman viranomaisia.		0,430	0,246	0,245
Asioista sovitaan kotona tai tilalla.	0,382		0,567	0,475
Asiat hoidetaan mahdollisimman nopeasti.	0,202	0,373	0,488	0,418
Viranomaisen kanssa neuvotellaan vain oman tilan asioista.	0,360	0,279	0,482	0,440
Maanomistaja kertoo neuvottelun pelisäännöt itse viranhaltijalle.	0,233		0,475	0,282
Luonnonsuojelu hoidetaan itsenäisesti osana normaalia elinkeinotoimintaani.			0,435	0,197

Maanomistaja ei halua neuvotella suojelesta viranomaisen kanssa.	-0,297		0,108
Ominaisarvo	6,106	2,102	1,591
Selitysosuus	33 %	12 %	8,8 %

*. Varimax-rotatointi ja Kaiser-normalisointi. KMO-arvo: 0,894 ja Bartlett'n testin testisuureen arvo (χ^2): 4857,538 ja merkitsevyytaso $p < 0,001$. Itseisarvoltaan alle 0,2:n suuruiset lataukset on jätetty merkitsemättä. N=648.

Taulukko 2. Metsänomistajien neljä eri lähestymistapaa luonnonsuojeluratkaisuiksi omille maille. Faktorianalyysi* yhdistelmänä kysymyksistä 'Millaisia vaihtoehtoja te haluaisitte valita maillenne?' ja 'Arvioikaa väittämiä. Kuinka hyvin ne vastaavat näkemyksiänne luonnon monimuotoisuuden säilyttämisestä maillanne lähitulevaisuudessa?'

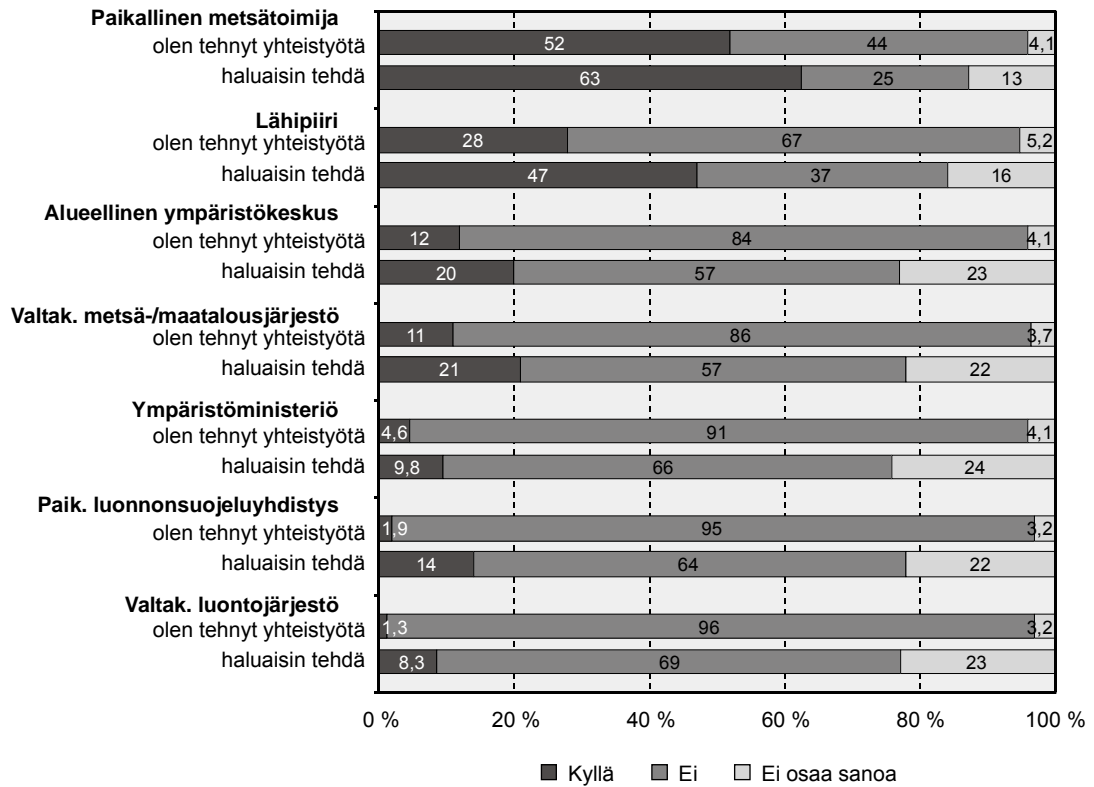
	1	2	3	4	
	Maan- omistu s	Elin- keino	Luonnon hoito	Suojelu- kielteisy ys	Kommu- naliteetti
Yli 20-vuotinen määräaikainen rauhoitus	0,896				0,836
Korkeintaan 20-vuotinen määräaikainen rauhoitus	0,769		0,206		0,665
Pysyvä rauhoitus, maapohja säilyy itselläni	0,736				0,598
Pysyvä rauhoitus, maapohja siirtyy valtiolle	0,486		0,244		0,271
Suojelu osana elinkeinoa, esim. ympäristötukien avulla		0,834			0,734
Suojelu varmistaen, että maa säilyy omistuksessa tulevaisuudessa		0,450			0,255
Suojelu osana elinkeinoa ilman lisävelvoitteita		0,448			0,219
Suojelu osana elinkeinoa vuokratuilla mailla, esim. ympäristötuen avulla	0,203	0,443			0,243
Elinolosuhteiden palauttaminen tai luominen uusille eläin- ja kasvilajeille	0,295	0,224	0,786		0,756
Alueella nykyisin elävien eläinten tai kasvien hoito	0,223	0,200	0,669		0,548
Mailla ei voi tehdä mitään luonnonsuojelua hyödyttävää				0,760	0,619
Suojelua ei haluta osaksi elinkeinotoimintaa				0,573	0,413
Suojelua vaikka siihen liittyisi riski maiden lunastuksesta tulevaisuudessa.	0,269		0,244		0,139
Suojelua myymällä kohteet valtiolle sovitulla hinnalla					0,065
Ominaisarvo	3,989	1,937	1,272	1,143	
Selitysosuus	28 %	14 %	9,1 %	8,2 %	

* Varimax-rotaatio ja Kaiser-normalisointi. KMO-arvo: 0,789; Bartlett'n testin testisuureen arvo (χ^2): 3029,793 ja merkitsevyytensä $p < 0,001$. Itseisarvoltaan alle 0,2 lataukset on jätetty merkitsemättä. (N=729)

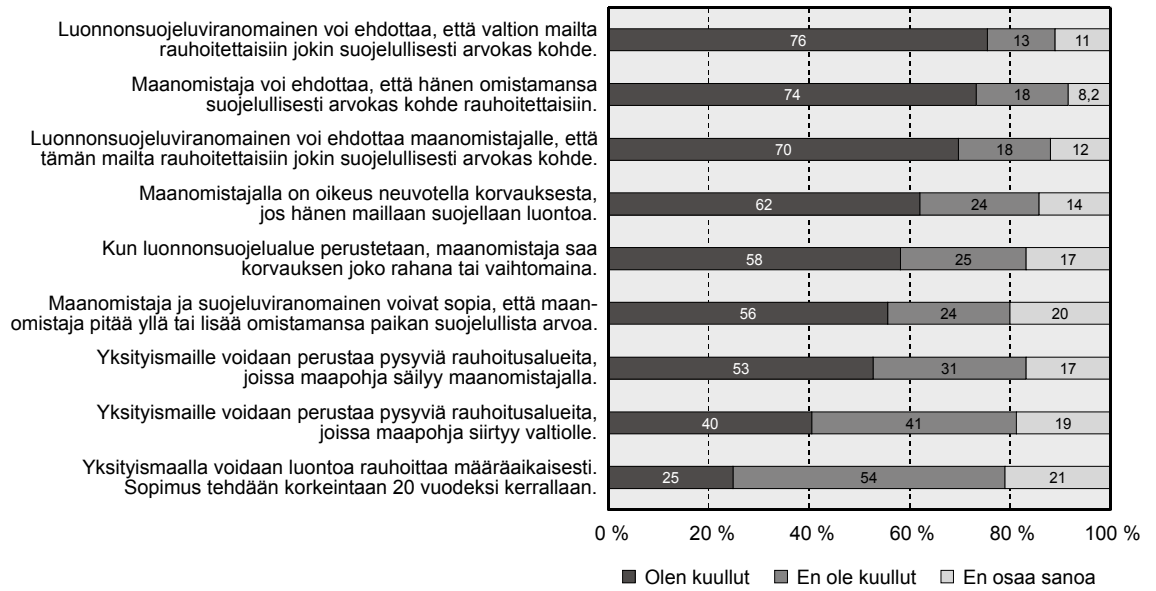
Kuvatestit

Kuva 1. Metsänomistajien luonnonsuojeluyhteistyö. Vastausjakaumat kysymyksiin 'Oletteko tehnyt seuraavien tahojen kanssa yhteistyötä luonnon monimuotoisuuden säilyttämiseksi?' ja 'Haluaisitteko tehdä yhteistyötä luonnon monimuotoisuuden säilyttämiseksi seuraavien tahojen kanssa?'.

Kuva 2. Erilaisten luonnonsuojelupoliittisten keinojen tuttuus. Metsänomistajien vastaukset kysymykseen 'Oletteko kuullut aiemmin seuraavista mahdollisuuksista ja tavoista toteuttaa ne?'.

Kuva 1.

Kuva 2.